

ЖАНРОЛОГІЯ

УДК 821.112.2-31Рец09

ЖАНРОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ ТВОРУ ГРЕГОРА ФОН РЕЦТОРИ „КВІТИ У СНІГУ”

Тетяна Анатоліївна Басняк

tancha@gmx.net

*Кандидат філологічних наук, в.о. доцента
Кафедра сучасних іноземних мов та перекладу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.
Вул. Коцюбинського, 2, 58012, м. Чернівці, Україна*

Анотація. Розглядається автобіографічний твір німецькомовного письменника Грегора фон Рецторі „Квіти у снігу” з огляду на неоднозначність його жанрової специфіки. Мета розвідки полягає у встановленні чітких меж його жанрової моделі. Визначення жанру ускладнюється іронічним пафосом тексту. Іронічні шаради ферментують і маскують його реальний жанровий формат. Крізь тло класичної автобіографії проглядаються елементи роману виховання з виразними елементами навіть історичної хроніки. Врахування рецептивних можливостей цього твору дозволяє визначити текст у конотації до його жанрових параметрів.

Ключові слова: Гр. фон Рецторі, „Квіти у снігу”, рецторієзнавство, автобіографія, роман виховання, гіпотетична автобіографія, еґо-романістика, жанрово-рецептивна версія, постмодерністський текст.

Схильність до глибокого самоаналізу притаманна завперш митцям, чиє особисте та творче становлення пройшло крізь призму унікальних (не типових) спогадів дитинства й юності. Тенденційний вибір німецькомовних письменників ХХ сторіччя на користь різноманітних варіантів автобіографічного жанру пояснюється специфічним життєвим досвідом, переважно зумовленим особливостями європейської історії, зміщенням кордонів, загибеллю донедавна могутніх держав. Свої спогади про цей період серед ряду інших, зокрема, залишили німець Ервін Штрітматтер (автобіографічний роман „Лавка” (1983)), серболужицький письменник Юрій Брезан (трилогія „Гімназист” (1958), „Семестр втраченого часу” (1960), „Роки зрілості” (1964)), народжений у

Болгарії Еліас Канетті („Врятований язик. Історія однієї юності” (1977), „З факелом у вусі. Історія життя 1921–1931” (1980)), галицький єврей Манес Шпербер (трилогія „Усе, що минуло” (1974–1977)), австрієць Георг Дроздовський („Тоді в Чернівцях і довкола” (2003)) й, нарешті, космополіт Грегор фон Реццорі (зокрема – „Квіти у снігу”). У випадку останнього зі згаданих авторів експериментування з автобіографічними варіаціями перетворилося на тематико-стилістичну домінанту, на виразну візитку його творчості.

Після низки творів, які, за авторським визначенням, переважно належали до „гіпотетичних автобіографій”, Реццорі, нарешті, наважується на справді автобіографічний твір „Квіти у снігу” („Blumen im Schnee”, 1989) – перший, однак не останній (див. „Mir auf der Spur” („Моїми слідами”), 1997 р.). Критика визначила його „одним з найпереконливіших у німецькій літературі” [13, с. 174]. Втім, довгий час дослідники не могли остаточно визначитися стосовно легітимності зарахування цієї, безсумнівно автобіографічної, книги до жанру класичної автобіографії. Причиною цього була, насамперед, провокаційна парадоксальність підзаголовка – „Portraitstudien zu einer Autobiographie, die ich nie schreiben werde” („Портретні нариси до автобіографії, яку я ніколи не напишу”), що змушувала дослідників сперечатися про те, чи „достатньо тільки задуму або навіть вироку автора та „неповноти” оповідання для того, щоб позбавити певний літературний твір його належності до категорії автобіографічного...” [21, с. 177]. За Г. Нойманом, румунським дослідником творчості Г. Реццорі, „Квіти у снігу” не варто відносити ні до автобіографії, ані до мемуарів, оскільки „його роман, хоча він і є автобіографічним текстом, проте не є „справжньою” автобіографією; саме тому, що він складений надзвичайно деструктивно, він являє собою радше особливу антологію, вибірку на основі домагрібінського матеріалу” [21, с. 177]. У проекції висловленої думки Г. Нойман інтерпретує також епіграф до означеного тексту – відому цитату з Франсуа Війона: „Où sont les neiges d’antan?” („Де ж, скажіть, торішній сніг?”) [3, с. 43].

Однак цей інтертекстуальний ключ насправді дозволяє ширше тлумачення тексту. Наприклад, підтвердженням органічності обраного автором епіграфа є уривок з останнього твору Реццорі „Моїми слідами”, де згадується книга, „що отримала назву „Квіти у снігу” через тупоголовість видавця, якому авторська назва „Schnee von gestern” („Учорашні сніги”, або „Те, що застаріло”) здалася надто зухвалою” [25, с. 77]. Ось як Реццорі пояснює свій перший

вибір назви твору: „Я не мав на думці нічого зухвалого. Я думав про Франсуа Війона. Той, хто знайомий з його творами, знає, яким хитким є оплакування минулого. У нашому випадку так чи інакше не було чого оплакувати” [23, с. 29]. Епіграфічне використання війонівської цитати в начебто біографічному творі свідчить також про міцний, іманентний зв'язок рецзорівської стилістики з постмодерністською традицією. Рецзорі своїм епіграфом підказує, що його потяг до містифікації життєвого досвіту міг бути успадкований від Франсуа Війона.

Дійсно, у поезіях останнього, ніби завжди автобіографічних, за словами О. Д. Михайлова, „проглядає чіткий „намір”: поет сам творить свою легенду” [10, с. 221]. Зокрема підкреслювалося, що „у творах Війона чимало темних місць, проте спроби шукати у його творчості певний езотеричний зміст зазвичай закінчуються невдачею” [10, с. 221]. У цьому аспекті практика „гіпотетичних автобіографій” Рецзорі виглядає своєрідною ремінісценцією вдалого письменницького задуму Ф. Війона, про якого „відомо лише те, що він сам про себе розказав” [10, с. 221], заради створення власного іміджу серед читачів та критиків.

Досвід подібної письменницької практики досить поширений, завдяки чому серед французьких істориків літератури його позначають окремим терміном „autofiction” (буквально: „самовигадування”), що в українському літературознавстві перекладено як „его-романістика” [9]. Це поняття пов'язується зі здатністю людини уявляти себе „іншим”, подумки дивитися на себе очима іншого [8, с. 109]. Звідси й закономірність періодичних нарікань дослідників життєвого та творчого шляху Рецзорі на неможливість відокремлення достовірних фактів біографії від літературної вигадки, особливо відносно його генеалогії та років дитинства [15, с. 159].

Усе це й провокує спрямованість більшості критиків переважно до встановлення достовірності або фіксації фантазмагоричності текстів Рецзорі. При цьому вони майже ігнорують інший бік його творчості – залишаючи поза увагою, на наш погляд, вагомий внесок автора „Квітів у снігу” у скарбницю зразків так званого „роману виховання”, де названий текст міг би посісти значуще місце серед творів таких відомих німецькомовних митців цього жанру ХХ ст., як Т. Манн, Р. Музіль, Г. Гессе, Г. Бьолль та інші.

„Квіти у снігу” охоплюють історію життя героя впродовж 28 років (1914–1938). Серед них „чернівецькі роки” (1919–1922) набувають значення „безпосередньо дитинства”. Ця книга, за

словами сучасного дослідника К. Маґріса, є „автобіографією, яка складається з портретів багатьох осіб: історією одного Я, що впізнає себе у цих інших та існування якого сплітається з їхньою присутністю” [19, с. 37]. Отож, іменуючи „Квіти у снігу” автобіографією, вчений дає однозначну жанрову дефініцію реццорівського твору. Вона перегукується також з відомим визначенням одного з провідних знавців автобіографічного жанру Філіпа Лежена. Дослідник називає автобіографію „ретроспективним поглядом у вигляді міркувань реальної особи стосовно її власного існування, у яких вона акцентує своє приватне життя та, зокрема, історію своєї особистості” [18, с. 215]. Утім, подібне тлумачення терміна „автобіографія”, очевидно, не задовольнило б автора „портретних нарисів”, оскільки студії Ф. Лежена не торкаються проблеми ідентичності автобіографічного тексту [14, с. 259]. Проте саме цей аспект автобіографії як жанру став об’єктом дослідження Т. Гаврилів, де йдеться, зокрема, про проблему ідентичності автора й протагоніста у автобіографічній літературі, остання атестується межовим жанром літератури. Мається на увазі її наближеність до грані між художньою та позахудожньою дійсністю [5, с. 38]. Концепція Т. Гаврилів відхиляє будь-які сумніви щодо законності визначення „Квітів у снігу” як автобіографічного роману. Введений Ю. Ковалівим термін „екстравертивна автобіографія”, яким дослідник пропонує позначати автобіографічні твори, що приділяють особливу увагу своєму оточенню [7, с. 19], також дозволяє інкорпорувати текст Реццорі до цієї жанрової форми.

В одному з останніх інтерв’ю Г. фон Реццорі, уникаючи, за своєю звичкою, будь-яких узагальнень у прагненні залишатися поза всіма прийнятими класифікаціями, дає власне тлумачення зазначеного твору: насправді „Квіти у снігу” – це біографії *п’яти* осіб, які становили його дитячий світ та спрямували його зріле життя, а також те, що особисто він „сприймає себе не настільки серйозно, щоб писати автобіографію” (цит. за: [15, с. 213]). Додамо ще таке: останню сентенцію знавці текстів Реццорі можуть почути й з вуст його персонажів, зокрема останньої з гувернанток, що мала підготувати його до європейського стилю життя – саме вона вчила його не надто серйозно ставитися до своєї особи („... Nimm dich nicht so wichtig” [22, с. 281]).

Отже, необхідно повернутися до питання про те, чи можна, класифікуючи текст в аспекті його жанрової природи, спиратися лише на авторський задум та визначення, а також чи справедлива в нашому випадку відома максима О. Пушкіна про те, що „писателя

должно судить по законам, им самим над собою признанным". Враховуючи своєрідність та принципову незалежність життєвих переконань Реццорі, особливості його художнього стилю та літературної долі, така антиномічна позиція вказаного твору стосовно світової автобіографічної прози цілком збігається з автономною життєвою позицією автора на тлі доволі консервативної німецької повоєнної літератури. Обачливо було б назвати „Квіти у снігу” контамінацією жанрового досвіду автобіографічного роману та роману-біографії, заснованого на зображенні долі п'яти представників австрійсько-буковинського етносу.

Експериментальна, самобутня форма „Квітів у снігу” адекватно вписується в літературну тенденцію сучасного роману. Проте вона викликала свого часу й хвилю суперечливих висловлювань щодо її місця серед автобіографічних зразків інших авторів німецькомовної літератури (див.: [15; 17; 19; 21]). Сьогодні ясно, що авторська жанрова стратегія, безсумнівно, виправдала себе.

Із твору постає доволі монументальний портрет автора в контексті персонажів, що були надзвичайно важливими у становленні його поглядів на світ та на себе самого. Структурувавши свій твір у відповідний спосіб, Реццорі показав кожного протагоніста роману з погляду інших учасників тексту. Саме це зробило кожен портрет надзвичайно об'ємним і подекуди, через несумісність оптичних позицій, майже сюрреалістичним. Невипадково К. Яшталь звернула увагу на цю композиційну особливість текстового простору, хоча й зарахувала це до стилістичних вад твору [15, с. 165]. Зокрема, вона підкреслювала, що у створенні кожного з портретів зберігається в цілому хронологічно тотожна послідовність подій, що зачіпають життя героя: різниця полягає в різних психологічних мотиваціях, асоціаціях, які з ними пов'язані, нових деталях, випередженні або відставанні подій та споминів [15, с. 165]. Не слід, на наш погляд, беззастережно приймати критичну оцінку дослідниці щодо вад композиційної стилістики „Квітів у снігу” („...збіги й повтори стають вочевидь слабким місцем” [15, с. 165], – переконана вона). Адже ці „збіги та повтори” можна вважати свідомою інтенцією автора, оскільки в цьому разі семантично багатозначні наративно-мотивні зв'язки відходять на другий план, поступаючись „експліцитним есеїстичним розмірковуванням” [15, с. 165]. Можливо, саме подібна стилістично-композиційна стратегія тексту й спрямовує його у своєрідні межі жанрової матриці роману виховання, виконуючи насправді жанротворчу функцію.

Задекларована автором у другому підзаголовку твору „спроба створити роман виховання, який ніколи раніше не був написаний у подібний спосіб” („Versuch der Erzählweise eines gleicherweise nie geschriebenen Bildungsromans”) виправдовує себе саме контамінацією різних наративних прошарків. За словами К. Вернера, Реццорі створив „книгу, яка не претендує на те, щоб бути „романом виховання”, і все ж є ним, хоча й у дивний спосіб подрібленим на частини, зворушливою поетичною галереєю визначальних супутників реццорівського життя” [24, с. 232]. Як роман виховання, текст Реццорі вочевидь сперечається з жанровою традицією. У класичному літературознавчому тлумаченні романом виховання прийнято вважати специфічну для німецькомовної літератури жанрову форму, структура якої визначається головною її лінією – процесом формування характеру та виховання особистості [6, с. 100]. У нашому випадку це не так.

Майже вся історія дитинства та змужніння героя постає у фрагменті, пов’язаному з першим „біографічним” портретом, – нянею Касандрою. Усі інші персонажі зрештою повторюють та своєрідно висвітлюють артикульовані до цього біографічні моменти, беручи участь у створенні монументального образу формування особистості в контексті її родинних та соціо-етнічних зв’язків. Реццорі своїм твором прагнув продемонструвати, що „таке, в усіх розуміннях, божевільне оточення та такий божевільний історичний момент могли виховати лише психопата” [15, с. 214]. Чергова авторська пастка, що приховується за пізнішим зізнанням Реццорі: „Головний критик моєї творчості – то іронія” [15, с. 214], – спонукає думати, що й спроба створити роман виховання супроводжується іронією постмодерністського гатунку. Становлення особистості у цьому тексті відбувається під впливом історичного руху. Це фіксується рядом інваріантних ознак (наприклад, наявністю історії становлення індивіда, еволюцією його характеру у протистоянні з середовищем, локалізацією конфлікту навколо головного героя, який виконує роль „учня”, обов’язковою присутністю наставників, „менторів”, які свідомо чи несвідомо скеровують процес духовної й фізичної зрілості персонажа тощо) (див.; [1; 11; 4]).

Гнучкість жанрової моделі, що виражається в ряді варіативних змін, які ми спостерігаємо в так званих модифікованих зразках жанру, що містять у собі елементи шахрайського, пригодницького, соціально-психологічного, філософського, сатиричного романів, роману-сімейної хроніки (див. про це: [20, с. 12]), дозволяє нам стверджувати: „Квіти у снігу” досить гармонійно вписуються в

систему норм сучасного роману виховання. Очевидна полімодальність жанрової форми твору не суперечить цьому твердженню. Зауваження про „анти-виховний” фермент романної форми походить від авторської позиції сприйняття Грегором тих виховних методів, які випробовувало на ньому його оточення. Скажімо, яскравими зразками цього стають батьківські „уроки”, що закомплексували його на все життя.

Про активність жанрової форми роману виховання в німецькомовній літературі ХХ ст., про оновлення його проблематики та розширення арсеналу художніх засобів свідчать численні приклади звернення до нього багатьох авторів – згадаймо „Урок німецької” З. Ленца, „Груповий портрет з дамою” Г. Бьоля, „Чарівну гору” та „Доктора Фаустуса” Т. Манна, „Гру в бісер” та „Деміана” Г. Гессе, „Людину без властивостей” Р. Музіля тощо. У цих творах структурні елементи роману виховання доповнюються та шліфуються за рахунок інших літературних жанрів.

За деякими зі своїх жанрових ознак рецзорівські „Квіти у снігу” органічно вписуються в актуальну модель жанрової структури. Вони демонструють природний синтез автобіографічного й біографічного роману із романом виховання та анти-виховання. Крім того, притаманна постмодернізму *еклектичність* [2, с. 26] ще раз підкреслює закономірність цього акценту в обраному дослідницькому ракурсі. Необхідно акцентувати балансування тексту на межі двох тут вказаних жанрових різновидів – як спробу віднайти ту рівновагу, якої прагнув Грегор фон Рецзорі, створюючи цей автобіографічний роман виховання з неприховано „авто-терапевтичною” метою (визначення К. Яшталь [16, с. 98]).

Посилаючись на часові критерії М. Бахтіна [1, с. 213], можна стверджувати, що рецзорівський роман виховання становить собою синтез двох жанрових підтипів. По-перше, формування особистості відбувається тут у біографічному часі, проходячи через неповторні індивідуальні етапи. Воно є наслідком сукупності життєвих умов та ланцюга приватних подій. А з іншого боку, найбільш складним та суттєвим способом, коли становлення людини замальовується у нерозривному зв'язку з історичним становленням, воно здійснюється у реальному історичному часі. Специфічним для рецзорівського часу було знаходження людини не в середині епохи, а на межі двох епох, причому перехід від однієї до другої здійснюється в самій людині, через неї. Змінюються устої, і людина змушена змінюватися разом із ними [1, с. 214]. Залишається підкреслити, що специфікою історичного контексту даного роману

виховання була доба зламу, отже, саме цей факт може стати критерієм оцінки всіх текстуально-прагматичних рішень „Квітів у снігу”, в тому числі – в аспекті форми. Принаймні жанрове питання все ще слід залишати відкритим.

1. *Бахтин М. М.* Эстетика словесного творчества / Михаил Михайлович Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
2. *Бычков В.* После „КорневиЩА”. Прологомены к постнеклассической эстетике / Виктор Бычков // Эстетика на переломе культурных традиций / [отв. ред. Н. Б. Маньковская]. – М. : ИФ РАН, 2002. – С. 25–59.
3. *Вийон Ф.* Великий тестамент та інші поезії / Франсуа Вийон ; [пер. з фр. Л. Первомайського]. – К. : Дніпро, 1973. – 187 с.
4. *Влодавская И. А.* Поэтика английского романа воспитания начала XX века. Типология жанра / И. А. Влодавская. – К. : Вища школа, 1983. – 182 с.
5. *Гаврилів Т.* Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі : [монографія] / Тимофій Гаврилів. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2009. – 480 с.
6. Жанровые разновидности романа в зарубежной литературе XVIII–XX веков / [рук. авт. коллектива М. П. Мудесити]. – К. ; Одесса : Вища школа, 1985. – 148 с.
7. *Копистянська Н. Х.* Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія / Н. Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.
8. *Лежён Ф.* В защиту автобиографии. Эссе разных лет / Филипп Лежён ; [пер. с фр. и вступл. Б. Дубина] // История литературы. – 2000. – № 4. – С. 108–122.
9. *Лежен Ф.* Когда кончается литература? : [беседа с французским историком и социологом литературы Филиппом Леженом / провела Елена Гальцева] [Электронный ресурс] / Ф. Лежен. – Режим доступа : <http://lodel.item.ens.fr/item/index.php?id=223451>
10. *Михайлов А. Д.* Франсуа Вийон / А. Д. Михайлов // История всемирной литературы. – Т. 3. – М. Наука, 1985. – С. 221–225.
11. *Мудесити М.* Этапы развития немецкого романа воспитания XVIII–XIX веков / М. Мудесити // Проблемы развития реализма в зарубежной литературе XIX–XX веков. – К. ; Одесса : Вища школа, 1978. – С. 15–33.
12. *Притолюк С.* Трансформація жанру роману виховання в постмодерністському дискурсі / Світлана Притолюк // Питання літературознавства : науковий збірник. – Чернівці : Рута, 2008. – Вип. 75. – С. 103–109.
13. *Реццорі Г. фон.* Магрібінські історії. Анекдоти, жарти, небилиці / Грегор фон Реццорі ; [пер. з нім. та післямова Петра Рихла]. – Чернівці : Молодий буковинець, 1997. – 176 с.
14. *Bruss E. W.* Die Autobiographie als literarischer Akt / Elisabeth W. Bruss // Die Autobiographie. Zu Form und Geschichte einer literarischen Gattung /

- [Hrsg. Von G. Niggli]. – Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1989. – S. 258–279. – (Wege der Forschung ; Bd. 565).
15. *Jaśtal K.* Erzählte Zeiträume. Kindheitserinnerungen aus den Randgebieten der Habsburgermonarchie von Manès Sperber, Elias Canetti und Gregor von Rezzori / Katarzyna Jaśtal. – Kraków : Aureus-Verl, 1998. – 228 S.
  16. *Jaśtal K.* Vom (Un)Glück des Peripheren. Einige Bemerkungen zum Werk Georg von Rezzoris / Katarzyna Jaśtal // Georg von Rezzori. Essays, Anmerkungen und Erinnerungen / [Hrsg. von Gerhard Köpf]. – Oberhausen : Laufen, 1999. – S. 90–104.
  17. *Köpf G.* Die Vorzüge der Windhunde / Köpf Gerhard. – Tübingen : Klöpfer und Meyer, 2004. – 200 S.
  18. *Lejeune Ph.* Der autobiographische Pakt / Philippe Lejeune // Die Autobiographie. Zu Form und Geschichte einer literarischen Gattung / [Hrsg. von G. Niggli]. – Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1989. – S. 214–257. – (Wege der Forschung ; Bd. 565).
  19. *Magris C.* Exeuropa. Gespräch mit Gregor von Rezzori / Claudio Magris // Die Horen : Zeitschrift für Literatur, Kunst und Kritik. – 1990. – 35. Jg, Bd. 3, Ausgabe 159 – S. 34–39.
  20. *Mayer G.* Der deutsche Bildungsroman: von der Aufklärung bis zur Gegenwart / Gerhard Mayer. – Stuttgart : Metzler, 1992. – 510 S.
  21. *Neumann H.* Zurück in die Gegenwart. Czernowitzer Lebensart in der memorialistischen Prosa Gregor von Rezzoris und Georg Drozdowskis / Hans Neumann // Zum Thema Mitteleuropa: Sprache und Literatur im Kontext. – Iași ; Konstanz : Hartung-Gorre Verlag, 2000. – S. 165–187.
  22. *Rezzori G. v.* Blumen im Schnee / Gregor von Rezzori. – München-Augsburg : Goldmann Verlag, 1989 – 310 S.
  23. *Rezzori G. v.* Mir auf der Spur / Gregor von Rezzori. – München : C. Bertelsmann Verlag, 1997. – 382 S.
  24. *Werner K.* Der törichte Geiger. Gregor von Rezzoris literarische Anfänge / Klaus Werner // Deutsche Literatur in Rumänien und das „Dritte Reich“. Vereinnahmung – Verstrickung – Ausgrenzung / [Hrsg. von M. Markel, P. Motzan]. – München : IKGS-Verlag, 2003. – S. 231–243.
  25. *Windus T.* Schnee von heute. Ein Gespräch mit Gregor von Rezzori über seine Bücher / Thorsten Windus // Die Horen. Zeitschrift für Literatur, Kunst und Kritik. – 1990. – 35. Jg., Bd. 3, Ausg. 159. – S. 77–78.

ЖАНРОВОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ГРЕГОРА ФОН РЕЦЗОРИ „ЦВЕТЫ В СНЕГУ”

Татьяна Анатольевна Басняк

tancha@gmx.net

Кандидат филологических наук, в.о. доцента

Кафедра современных иностранных языков и перевода

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Ул. Коцюбинского, 2, 58012, г. Черновцы, Украина

Аннотация. Рассматривается автобиографическое произведение немецкоязычного писателя Грегора фон Реццори „Цветы в снегу” ввиду неоднозначности его жанровой специфики. Цель исследования заключается в определении четких границ его жанровой модели. Определение жанра усложняется ироническим пафосом текста. Иронические шарады ферментируют и маскируют его реальный жанровый формат. Сквозь фон классической автобиографии просматриваются элементы романа воспитания с выразительными элементами исторической хроники. Рецептивные возможности данного произведения позволяют определить текст в коннотации к его жанровым параметрам.

Ключевые слова: Гр. Фон Реццори, „Цветы в снегу”, реццориезнавство, автобиография, роман воспитания, гипотетическая автобиография, его-романистика, жанрово-рецептивная версия, постмодернистский текст.

ON THE PROBLEM OF DETERMINING THE GENRE OF GREGOR VON REZZORI'S "THE SNOWS OF YESTERYEAR" (FLOWERS IN THE SNOW)

Tetiana Basniak

tancha@gmx.net

Department of Foreign Languages and Translation

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

2 Kotsiubynskiy Street, 58012, Chernivtsi, Ukraine

Abstract. The body of the article goes on to disclose an autobiographical essay of the major author in the German-speaking area, Gregor von Rezzori' "Flowers in the Snow" in terms of its genre specific ambiguity.

After writing hypothetical autobiographies endlessly, Rezzori dare write an apparently autobiographical novel. Critiques considered him to reach the top of the most-exciting-authors list of the German literature.

However, researchers have not determined Rezzori's *Blumen im Schnee* so far as an undoubtedly autobiographical book as the genre of classic autobiography. The purpose of the given academic research is to define clear boundaries of its genre model. The problem of Defining the genre becomes far more complex because of representation of ironic pathos.

Ironic charades ferment and disguise its real genre format. The author's astounding ability to arrange his thoughts with insight and poetry enables him to do so while remaining a few paces away from the threshold of historical chronicles. The Outlined perspective is highlighted by the methodological framework of such poetological branches as time space theory and genre forms, structural and semantic hermeneutics-receptive areas of a present day history of literature, and the works of foreign adepts of Rezzori's works.

Taking into account the receptive capacity of the work, it can be determined in the sense of connotations of its genre parameters. The findings lie in the idea that Rezzori's conventional autobiographical novel appears equally as education novel

and might be considered as a synthesis of the two genres subtypes. Firstly, individuality establishing occurs in the biographical time, passing through the unique individual stages.

Secondly, a personality self-making is portrayed in close connection with the historical development, it is a historical reality. Noteworthy, the text balancing on the verge of several varieties of genre should be considered as the author's attempt to find a balance, so its composing is a main obvious "auto-therapeutic" purpose.

Keywords: Gregory von Rezzori, "The Snows of Yesteryear" (Flowers in the Snow)", Rezzori's adepts, autobiography, education novel, hypothetical autobiography, ego-Romance philology, genre and receptive version, postmodern text.

References

1. Bakhtin M. M. *Estetika slovesnogo tvorchestva* [Esthetics of verbal creativity]. Moscow, 1986, 445 p. (in Russian).
2. Bychkov V. Posle "KorneviShchA". Prolegomeny k postneklassicheskoi estetike [After "Rhizome". Prolegomena to a post-nonclassical esthetics]. In: *Estetika na perelome kul'turnykh traditsii*, Moscow, 2002, pp. 25–59. (in Russian).
3. Villon François. *Velykyi testament ta inshi poezii*, Kyiv, 1973, 187 p. (in Ukrainian).
4. Vlodavskaia I. A. *Poetika angliiskogo romana vospitaniia nachala KhKh veka. Tipologiiia zhanra* [Poetics of the English novel of education of the beginning of the XX century. Genre typology]. Kyiv, 1983, 182 p. (in Russian).
5. Havryliv T. *Forma i fihura. Identychnist' u khudozhn'omu prostori* [Form and figure. An identity in artistic space]. Lviv, 2009, 480 p. (in Ukrainian).
6. *Zhanrovyie raznovidnosti romana v zarubezhnoi literature XVIII–XX vekov* [Genre versions of the novel in foreign literature of the XVIII-XX centuries]. Kyiv, Odessa, 1985, 148 p. (in Russian).
7. Kopystians'ka N. Kh. *Zhanr, zhanrova systema u prostori literaturoznavstva* [Genre, genre system in literary criticisms]. Lviv, 2005, 368 p. (in Ukrainian).
8. Lejeune Ph. V zashchitu avtobiografii. Esse raznykh let [In protection of the autobiography. Essay of different years]. In: *Istoriia literatury*, 2000, no. 4, pp. 108–122. (in Russian).
9. Lejeune Ph. *Kogda konchaetsia literatura?* [When literature comes to the end]. Available at: <http://lodel.item.ens.fr/item/index.php?id=223451> (accessed 10 October 2011). (in Russian).
10. Mikhailov A. D. Fransua Viion [François Villon]. In: *Istoriia vseмирnoi literatury*, vol. 3, Moscow, 1985, pp. 221–225. (in Russian).
11. Mudesiti M. *Etapy razvitiia nemetskogo romana vospitaniia XVIII–XIX vekov* [Stages of development of the German bildungsroman of the XVIII-XIX centuries]. In: *Problemy razvitiia realizma v zarubezhnoi literature XIX–XX vekov*, Kyiv, Odessa, 1978, pp. 15–33. (in Russian).

12. Prytoliuk S. Transformatsiia zhanru romanu vykhovannia v postmodernists'komu dyskursi [The transformation of genre of bildungsroman in postmodern discourse]. *Pytannia literaturoznavstva*, Chernivtsi, 2008, pp. 103–109. (in Ukrainian).
13. Rezzori G. von. *Magribins'ki istorii. Anekdoty, zharty, nebylytsi* [Tales of Maghrebina]. Chernivtsi, 1997, 176 p. (in Ukrainian).
14. Bruss Elisabeth W. Die Autobiographie als literarischer Akt. In: *Die Autobiographie. Zu Form und Geschichte einer literarischen Gattung*. Darmstadt, 1989, pp. 258–279.
15. Jaśtał Katarzyna. *Erzählte Zeiträume. Kindheitserinnerungen aus den Randgebieten der Habsburgermonarchie von Manès Sperber, Elias Canetti und Gregor von Rezzori*. Kraków, 1998, 228 p.
16. Jaśtał Katarzyna. Vom (Un)Glück des Peripheren. Einige Bemerkungen zum Werk Georg von Rezzoris. In: *Georg von Rezzori. Essays, Anmerkungen und Erinnerungen*. Oberhausen, 1999, pp. 90–104.
17. Köpf Gerhard. *Die Vorzüge der Windhunde*. Tübingen, 2004, 200 p.
18. Lejeune Philippe. Der autobiographische Pakt. In: *Die Autobiographie. Zu Form und Geschichte einer literarischen Gattung*. Darmstadt, 1989, pp. 214–257.
19. Magris Claudio. Exeuropa. Gespräch mit Gregor von Rezzori. In: *Die Horen : Zeitschrift für Literatur, Kunst und Kritik*, 1990, 35. Jg, Bd. 3, Ausgabe 159, pp. 34–39.
20. Mayer Gerhard. *Der deutsche Bildungsroman: von der Aufklärung bis zur Gegenwart*. Stuttgart, 1992, 510 p.
21. Neumann Hans. Zurück in die Gegenwart. Czernowitzer Lebensart in der memorialistischen Prosa Gregor von Rezzoris und Georg Drozdowskis. In: *Zum Thema Mitteleuropa: Sprache und Literatur im Kontext*. Iași, Konstanz, 2000, pp. 165–187.
22. Rezzori Gregor von. *Blumen im Schnee*. München-Augsburg, 1989, 310 p.
23. Rezzori Gregor von. *Mir auf der Spur*. München, 1997, 382 p.
24. Werner Klaus. Der törichte Geiger. Gregor von Rezzoris literarische Anfänge. In: *Deutsche Literatur in Rumänien und das „Dritte Reich“: Vereinnahmung – Verstrickung – Ausgrenzung*. München, 2003, pp. 231–243.
25. Windus Thorsten. Schnee von heute. Ein Gespräch mit Gregor von Rezzori über seine Bücher. In: *Die Horen : Zeitschrift für Literatur, Kunst und Kritik*, 1990, 35. Jg, Bd. 3, Ausgabe 159, pp. 77–78.

Suggested citation

Basniak T. Zhanrove vyznachennia tvorü Gregora fon Retstori „Kvity u snihu” [On the problem of determining the genre of Gregor von Rezzori’s “The Snows of Yesteryear” (Flowers in the Snow)]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2013, no. 87, pp. 279–290. (in Ukrainian).

Стаття прийнята до друку 23.04.2013 р.